

გაზეთის ღირებულება

თბილისში და გარეუბანში	გაზეთის ღირებულება:
აბონენტის წილი — 7 მან.	— — — 6 მან.
თბილისის გარეუბანის წილი — 4 —	— — — 3 — 50 კ.
თბილისის გარეუბანის წილი — 2 — 50 კ.	— — — 2 —
თბილისის გარეუბანის წილი — 1 —	— — — „ — 75 კ.
თბილისის გარეუბანის წილი — 1 —	— — — „ — 15 კ.

ქრონოსი

გაზეთის ღირებულება

თბილისში — „დროის“ ღირებულება: თბილისის და გარეუბანში, ხანის ქუჩაზე, ამბროსის სახლში, თბილისის გარეუბანში მცხოვრებთათვის: ადრესი: Вь Тбились. Въ контору редакціи грузинской газеты „ВРЕМЯ“. ქუთაისში — „დროის“ ღირებულება: ქუთაისის ქუჩაზე, მელქონის სახლში.

„დროის“ ღირებულება: თბილისის და გარეუბანში, ხანის ქუჩაზე, ამბროსის სახლში, თბილისის გარეუბანში მცხოვრებთათვის: ადრესი: Вь Тбились. Въ контору редакціи грузинской газеты „ВРЕМЯ“. ქუთაისში — „დროის“ ღირებულება: ქუთაისის ქუჩაზე, მელქონის სახლში.

საქონლისა და სალიტერატურო გაზეთი.

წელიწადი მისთვის.

შინაარსი

საქონლისა და სალიტერატურო გაზეთი. საქონლისა და სალიტერატურო გაზეთი. საქონლისა და სალიტერატურო გაზეთი.

რუსეთი

რუსეთის ცხოვრებაში, ამ მოკლე ხანაში, რუსეთის ცხოვრებაში, ამ მოკლე ხანაში, რუსეთის ცხოვრებაში, ამ მოკლე ხანაში.

ფელტონი

გაზეთის ღირებულება

ფელტონი. გაზეთის ღირებულება. ფელტონი. გაზეთის ღირებულება. ფელტონი. გაზეთის ღირებულება.

შეზღუდული სახელმწიფო გემის შეყვანის ნება არ უნდა ჰქონდეს. მაგრამ რადგანც მსხვერპლს და რუსეთს თავიანთი საკუთარი ადგილების მოსაღწევად გემები უნდა დასჭირდეთ, ჯარის გადასაყვანად-გადმოსაყვანად, თუ კონტრბანდის მოსაღწევად, ამ ორ სახელმწიფო ნება მიეცათ ათიოდე მცირედი გემები ჰქონდეთ. შეზღუდული სახელმწიფო, მაგრამ ამ გემების რიცხვი, სიდიდე და ძალა წინ-და-წინ, კონვენციით, დაწესებული იყო. ამ წინააღმდეგობა, 1856 წლის შემდეგ, შეიზღუდა მხოლოდ საფარო ხომალდებისთვის გაიხსნა. ამ საქმეს შეიზღუდა წინ-და-წინ, კონვენციით, დაწესებული იყო. ამ წინააღმდეგობა, 1856 წლის შემდეგ, შეიზღუდა მხოლოდ საფარო ხომალდებისთვის გაიხსნა.

გემებზე უფლებების შეიღწევა და თუმცა ამ მაღალ სწავლაზე სჯა და ბაასი-ჩენი საქმე არ არის, გული მინც არ გვითმენს, — უნდა ეთქვას, რომ ეს მაღალი სასწავლებლები თავიანთ დანიშნულებას ჩინებულად ასრულებენ და შემდგომ მმართველებს მბრძანებელს, გამკვირვებელ სახეს აძლევენ.

შრომა დასჭირდება... ზოგიერთი გაზეთები (მაგალითად, „Голосъ №-306“) პირდაპირ ამბობენ, საზოგადოებაში ფლოტის დასაარსებლად ფული უნდა შეგროვდეს... ეს უკანასკნელი დაბრკოლება ნამეტანთ აუცილებელი როლია, ამიტომ რომ ფულს სახელმწიფო კოვლეტის იზოვნის... შერო მნელა ის დაბრკოლება, რომელსაც რუსული გაზეთები სამღვარეო გარეთელ სახელმწიფოებისაგან მოვიდნენ. მხლანდელ მეროპაში — საფარო გარდა, რომელსაც ამჟამად თავისი დარღვევით ეყოფა — პარიკის პირობების დაცვაზე ყველაზე უფრო ინგლისი და ავსტრია ცდილობენ, ასე რომ ყველა სახელმწიფოებში შუა, მსხვერპლს დამცველად ეხლა მართა ეს ორი ქვეყანა დარჩენია. მართლაც ამ ორ სახელმწიფოებში თ. ბორჩაკოვის გამოცხადებას მეთის მეთათ აუღელვებია როგორც მმართველობა, ეგრეთვე საზოგადოება. ინგლისის მინისტრი, ლორდ შრენელი, თ. ბორჩაკოვის გამოცხადების პასუხით ამბობს, რომ არც ერთ სახელმწიფოს არა აქვს ნება თავის ხელ-მოწერილ ტრაქტატზე უარი თქვას, მინიმ ყველა ხელის მომწერი სახელმწიფოები ტრაქტატის დაუქმებაზე არ დათანხმდებიან, და ამის გამო რუსეთის განზრახვას რუსეთსა და ინგლისის შუა კეთილი გაწყობილების დარღვევა შეუძლია. — ამ გვარზე პასუხი დაუმზადებია ავსტრიის კანცლერს, გრაფ ბელსტს, რომელიც აგრეთვე წინ აღუდგება რუსეთის გამოცხადებას.

თ. ბორჩაკოვის გამოცხადებაში ნათქვამი იყო, ხელმწიფე იმპერატორს აღმოსავლეთის საქმეების აღძვრა არა ჰსურსო. მაგრამ როგორც გაზეთებიდან სჩანს, სამძღვარს გარეთ ყველაზე უფრო ამ აღძვრისა შემინებათ, და თქვი? „მისაც თავის სიცოცხლეში მუდამ ერთნაირი ქაღალდის გადაწერა გადმოწერა ეჭირება, ვისიც პირველი ღირსება — თავის აზრის უქონლობა, იმისთვის, რასაკვირველია, სწავლა იმნაირივე უსარგებლო და ნამეტანი საქონელია, როგორც ტინი და ჰუა. ამისთანა კაცისთვის მხოლოდ ერთი სწავლაა საჭირო — კადნიერება და უფროსის მოჩილება.

მხოლოდ ეს გარემოება აწუხებს მეროპის საზოგადოებას, რომელსაც საფარო გემის და პრუსიის შუა რამის ცქერაც მოჰმზერებია, და რასაკვირველია მხოლოდ გულთ ქსურს, რომ მეროპის მეორე მხარეს — აღმოსავლეთისკენ — სისხლის მღვრელი ბრძოლა არ ასტყდეს...

სამხედრო სამსახურის ახალი წესი წოდებულმა ომში სხვა და სხვა სახელმწიფოებს პრუსიის სამხედრო წესის სიკეთე დაანახა. ამ სახელმწიფოებში, რომელსაც მშვიდობიანობის დროს ორასი ათასი კაცი ძლიერს ჰყავს ჯარებში, ომის გამოცხადების შემდეგ, ორ კვირაში, რვა ასი ათას კაცზე მეტი გაიყვანა ბრძოლის ველზე. და რადგანც ეს გარემოება პრუსიის სამხედრო წესის სიადილეზე და უმჯობესობაზე იყო დამოკიდებული, სხვა და სხვა სახელმწიფოებშიც ამ წესის შემოღება საჭირო იქნეს. მს წესი იმაში მდგომარეობს, რომ სალდათი ჯარში დიდ-ხანს როდი რჩება. ის რაზმში მხოლოდ იმდენ ხანს ითვლება, რამდენიც სამხედრო წესის სასწავლებლათ საჭიროა, — ესე იგი ორი-სამი წელიწადი. ამას შემდეგ ჯარში მის ალაგს სხვა, ახალი, იჭერს; თვითონ ეს ნასწავლი სალდათი შინ ბრუნდება თავის ოჯახს და საქმეს ხელსა ჰკიდებს; როცა სახელმწიფოს ჯარის მომატება დასჭირდება, ძველი სალდათი ხელახლად სამსახურში უნდა შევიდეს და რაზმში ჩაღვდეს. — ამ ნაირსავე მდგომარეობაში ის ახალგაზრდებიც არიან, რომელთაც თავდაპირველათვე სალდათობის ჯერი არ ერგათ: იმთ წელიწადში ექვსი-ოდე კვირა სამხედრო სამსახური უნდა ისწავლონ, და გამოწვევის დროს, რაზმში ჩაღვდნენ.

ჩვენ, განათლებულმა გოტენტრატებმა, გამოცდენით და დაეფუძნეთ ის სწავლა, რომელიც თქვენ შეუძლებელ და მოუზარებელ საქმეთ მიგაჩნიათ! ჩვენ, განათლებულმა გოტენტრატებმა, არათუ გამოცდენით, კიდევ დაეფუძნეთ ეს სწავლა, პონათლეთ ის, და სახელათ „შკოლური“ სწავლა დაეარქვით. „ბი, რაში მდგომარეობს ეს ჩენი გოტენტრატური „შკოლური“ სწავლა. „მათინდება თუ არა, ჩენი პაწაწინა ბავშვებს ერთთ ეყრიან, და ერთ-ორ საათის განმავლობაში მთელი ქვეყნის ქალაქების და სოფლების სახელებს ვაზებობენინებთ ისე, რომ ჯერ ძველი სახელები ჩამოითვალან ერთათ, და მერმე მოკლე. ამ დროს სასწავლებელში უნდა შეხვიდეთ და გაიგონათ სიმღერასავით გამოთქმული სიტყვები: „მენა-მერა-ლენა-სენა“ და სხვ., ანა და „ზოდერლენ-ლოდენ-ლენ-რავენ-შტინ-რუდოლფლენი!“ და რომელიც უკანასკნელი სულმოკლბრუნებლათ უმეტეს სიტყვას ზეპირათ გამოსთქვამს, ის ნიკიტების რიცხვში ჩაითვლება და საჩუკრით დაიჯილდოვება. „მს გახლავთ გოგრაფიის სწავლა.

ამათ ერთიანთ პრუსიაში რეზერვისტები ჰქვიათ. საფრანგეთში, სადაც ეს წესი ამ სამი წლის წინათ შემოიღეს, რეზერვისტებს „მობილური გვარდია“ (garde mobile) ჰქვია.

მცდე კესი წლის შემდეგ, ნამსახური პირები და რეზერვისტები „ლანდერში“ ჩაირიცხებინა, საიდანაც, სიბერის დროს, „ლანდ-შტურში“ გადადიან. „ლანდერში“ ჯარში მაშინ გამოიწვევა, როცა დიდი ომი სტყდება, და ლანდშტურში კი, მხოლოდ უკანასკნელ გაჭირვებაში, და მაშინაც მარტო ადგილობრივი სამსახურისთვის, ყარაულებისთვის და სხვ.—ამ რიგით სახელმწიფო, რომელიც მცირედ ჯარს არჩენს, მაგრამ სალდატებს ხშირად სცდის, ადვილათ, შეუძლია ერთბაშად დიდი ჯარი შეაგროვოს.

პრუსიაში, როგორც საფრანგეთშია, როგორც ყველა განათლებულ სახელმწიფოებში, მამულის დაცვა და სამხედრო სამსახური ყველა წოდებას ევალება, და არა მარტო გლეხ-კაცობას. მაგრამ საფრანგეთში და ზოგიერთ სხვა სახელმწიფოში ვისაც უნდა, შეუძლია თავის მაგიერათ სხვა ვინმე დაიჭირავოს და ჯარში გაგზავნოს, ანა და ხაზინაში ფული შეიტანოს, სამსახურის მაგიერათ.—პრუსიაში ესეც აკრძალულია, ასე რომ იქ ყველამ უსათუოთ უნდა იმსახუროს,—თუ მხედრი შეხედა რაზმშია, თუ არა და რეზერვში და ლანდერში. ეს არის პრუსიის წესის უმთავრესი ძეგლები. მხლა ხელმწიფე იმპერატორს უბრძანებია რუსეთშია სამხედრო სამსახურის ახალი წესი შედგეს, რომელიც დამყარებული იყოს რაზმში ნაკლები ხანის სამსახურზე და რეზერვის მომატებაზე.—სხვათა შორის, ახალ წესში ყველა წოდებას უნდა ემართოს სამხედრო სამსახურის გაწევა და მამულის დაცვის წმინდა ვალი“.

რალა ლაპარაკი უნდა, რომ ეს სამართლიანი და მასადამე სასარგებლო ცვლილება, რომელიც, ერთის მხრით, სინდისის თანხმად მამულის დაცვას მთელ ზალხს ავალებს და მეორეს მხრით ჯარის მდგომარეობას და ზენობით ხასიათს ამაღლებს და გააუმჯობესებს.

ჯერ ჯერობით მხოლოდ უმთავრესი საფუძველი არის გამოცხადებული, რომელზედაც დამყარებული უნდა იქნეს ახალი წესი.—მიეთონ ახალი წესი ახალი კანონით დაარსდება, და ეხლა ხელმწიფე იმპერატორის ბრძანებით სამხედრო მთავრობა ამ კანონის მზადებას შეუდგა. როცა ეს კანონი მიღებული წესით დამტკიცდება და გამოცხადდება, ჩვენ მაშინ დაწერილობით

„სოტა ხნის შემდეგ, იმავე ყმაწვილებს ვაწყებინებთ ისტორიის სწავლას, რომელიც მდგომარეობს შემდეგი სიტყვების ზეპირათ და გალობით გამოთქმაში: „ჰრიდრიხმა შვა მილდელმი, მილდელმმა შვა ჰრიდრიხ-მილდელმი, ჰრიდრიხ-მილდელმმა შვა მილდელმი-ჰრიდრიხი, მილდელმი-ჰრიდრიხმა შვა ჰრიდრიხ-მილდელმი მეორე“ და სხვა.—ამას მაღალ კლასებში ვასწავლით. მალე კლასებში კი ისტორიის სწავლა უფრო გაადვილებულია: „ანნა-მასილი-იოანე“ და სხვ. სულ არ იქნება ორი ათასი ან სამი ათასი სახელი...

„მანჩინ ხანს, სადილობადი, და მთელ ნასადილეს ვაზმობამდი, ყმაწვილებს ჩვენ ვაგვირებინებთ სხვა და სხვა სიტყვებს: „ჰილის, ბილის, მინის, მინის“ და სხვ.—დღეში ორას-სამასობით. ამ სწავლას ყმაწვილები დიდხანს ვერ შეეჩვიენ; მაგრამ ჩვენ ერთი ჩინებული აზრი მოგვივიდა: ჩვენ გამოაცხადეთ ამ სიტყვებით ჩვენი წინაპრები დედი მათის მუცელში მუსაფოზდენ, და ამ სიტყვების უცოდნელს კაცს სასუფეველის კარი არ გაეღებო, და ბავშვებმა მაშინვე აღტაცებით გაიზვიერეს ეს ურიცხვი და უაზრო სიტყვები.

„დახედეთ, ეხლა, ამ სწავლის საუცხოობას:

აუხსნით მკითხველს მის ხასიათს და უმთავრესს პირობებს.

სამართელო

გლალოჩინების კანონის პრაზონის უფლება

(„ლორების“ კორრესპონდენცია)

ამას წინათ მე „ლორების“ მკითხველებს ვაცნობე იმერეთის სამღვდლოების მესამე კრების ამბავი, მაგრამ დაბალბოებით არა. სამღვდლოებას, როგორათაც მაშინ ესტყვით, უმთავრესად ოთხ საგანზედ ჰქონდა მსჯელობა, რომელზედაც შედგენილი ჟურნალები მიართევს ყოვლად სამღვდლოს და სთხოვენ დამტკიცებას. იმ დროს არ იყო შეტყობილი, თუ რა ინება ყოვლად—სამღვდლო ბაბრიელმა; (ხლა, როგორც შეეიტყვეთ, ის ყველა სამღვდლოების თხოვნაზედ თანახმა გამხდარა; მხოლოდ ეკლესიის ფულების გასესხებაზე ბლაღოჩინებთა და მღვდლებთაგან კანტარისათვის მოუხსენებია.

მასიკობასი ბაბრიელი, როგორათაც წინთ ვაცნობეთ მკითხველებს (№ 27), დათანხმდა ბლაღოჩინების კენჭით აღრჩევაზედ და კიდევაც იწყო წასრულის სექტემბრის თეილამ ბლაღოჩინების კენჭით აღრჩევა. პირველად იწყო მან მუთაისის უფლები, მაგრამ ჯერ იქ სრულებით არ გათავებულა. ორი ძველი ბლაღოჩინი კი აღარ უსურვიათ იქ. სამღვდლოებს, როგორც ამბობენ. შემდეგ იწყო რაჭის უფლები და იქ სრულებით ახლის რჩევით ისევე ძველი ბლაღოჩინები დაუყენებიათ. რაჭის უფლებში გათავდა თუ არა, დაიწყო შემდეგ კენჭის ყრა ბლაღოჩინებზედ შორაპნის უფლები და აქაც ყველა მყოფი ბლაღოჩინები აირჩიეს. მე არ დავწერებარ კენჭის ყრაზედ მუთაისში და რაჭის უფლებში; ამისათვის არ შემძლიან ესტყვა, თუ როგორ წაიყვანეს იქ სამღვდლოებთა ეს საქმე: მე დავეწარი რამოდენიმე ბლაღოჩინების კენჭის ყრაზედ შორაპნის უფლებში, ამისათვის შემძლია ესტყვა აქ რამდენიმე სიტყვა, თუ როგორ მოდიოდა სისრულეში ბლაღოჩინებზედ კენჭის ყრა.

ბლაღოჩინების კენჭით არჩევა სამღვდლოებთაგან, რომ უდროვო არის იმერეთში ჯერეთ, ეს საეჭვო საქმე არ არის *).

*) ღიბ საეჭვოა: ჩვენი აზრით, რაც უფრო მალე შემოიღებენ რომელსავე ახალ განწყობილებებსა ქვეყანაში—ისა სჯობია. ამ ახალი განწყობილებების სისრულეში მოყვანის დროს, რასაკვირველია, შესაძლებელია ბევრი ფეხის წაბრძოცება და მცდელობა მოხდეს; მაგრამ შემდეგში მით უფრო მტკიცე და შეუცდომელი იქნება ყოველი ნაბიჯი და თვითონ ახალი შემოღებულებაც ნაყოფიერი.

ყმაწვილს არც ერთი საათი, არც ერთი წუთი არ რჩება თავისუფალი, საეშმაკოთ ანა და უსარგებლო ჭკუის გასამდიდრებლათ. ყმაწვილის ტვინი გართულია, საქმეზე მიყენებულია. მა რადგანც მისთვის სწავლა და ტვინი უსარგებლოა,—ამ ნაირ სწავლაში ის ერთი იოტაცოდნასაც ვერ შეიძენს. მისთვის საშუალოთ გაუგებელი დარჩება გეოგრაფიიდან—სხვა და სხვა ქვეყნების მდებარეობა და ხასიათი და მათი ხალხის ცხოვრება და მდგომარეობა; ისტორიიდან ხალხების ბედი და ცვლილებები, და ის გზა, რომლითაც კაცობრიობა ნიადაგ და მტკიცეთ თან და თან სიღარიბეს და უგუნურობას შორდება და კაცურ, გონიერ ცხოვრებას უახლოვდება... მნებდგან ხომ. ჩვენი მეზობლების და ევროპელების ენის სწავლა ყმაწვილს მალე მოაგზრდება, რაკი „ჩენი წინაპრების“ მკვდარი ენის სწავლას თავის ნიჭს მიუღეს.

„და თუ—ენიცობა—შეენიშნეთ, რომ ყმაწვილს მაინც თავისუფალი დრო რჩება და მისი ტვინი სხვა საგნებს ედება, ჩვენ მაშინვე რამე საქმეს ჩხირკედლობას ვიგონებთ—და ამ მოგონებული საქმით ყმაწვილის ტვინს საბოლოოთ ვაკმაყოფილებთ და ვაუქმებთ...“

+

ლია, სიტყვისამებრ უ. ძალანდარიშვილისა, ამისთვის უნდა ჰქონდეს სამღვდლოებას სიმბნე და გამბედაობა, მაგრამ რა სიმბნე და გამბედაობა უნდა გამოაჩინონ სამღვდლოთა იქ, სადაც ერთ საბლაღოჩინოში, განსაკუთრებით ზოგიერთ საბლაღოჩინოში აქ იმერეთში, ერთი სემინარიაში ნაწყოლიც არ არის *).

შოველ გვარ კენჭის ყრაზედ საჭირო არის რათა მრჩეველ პირთა: პირველათ, კარგად ესმოდეს უფლება და მოვალეობა იმა თანამდებობისა, რომელზედაც უნდათ არჩევა; მეორედ,—უნდა კარგად ესმოდეს, როგორი ზნეობითი და გონებითი თვისებანი არიან საჭირონი ამორჩეული კაცისათვის, რომ რიგინად აღასრულოს თავისი მოვალეობა; მესამედ—წრფელი სურვილი,—აღარჩიონ ისეთი, რომელიცა სწორედ კეთილად აღასრულებდნენ დანიშნულებასა. ზნეობითი ხასიათი და თვისება იმერეთის სამღვდლოებისა სხვა ეპარხიის სამღვდლოებთან ფრიად კარგია, მაგრამ რომ გონებით ჩვენ ვართ ჩამორჩენილნი სხვა ეპარხიის სამღვდლოებას, ამაზედ ვგონებ დამეთანხმონ ჩემი თანამოძმენიცა. აქედგან ცხადათ დაინახეს მკითხველი, თუ როგორ წაიღოდა კენჭის ყრა ბლაღოჩინებზედ იმერეთში. შოველად სამღვდლომ იმერეთის ეპისკოპოსმა, რასაკვირველია, იცოდა ეს კარგად, მაგრამ ვინადგან მას სთხოვა სამღვდლოებამ, მისცა ნება მათ და იხმარა ესე ერთ საშუალებათ გაუმჯობესობისათვის ზნეობისა სასულიერო წოდების პირთა. შოველად სამღვდლომ ძლიერ სიფთხილე იხმარა ბლაღოჩინების კენჭით აღრჩევაზედ: ყველა კენჭის ყრაზედ თვითონ ესწრებოდა; სრულს თავისუფლებას აძლევდა სამღვდლოებსა თავისი სურვილისამებრ აღერჩიათ ბლაღოჩინები; წესიერების დამცველად კენჭით აღრჩევაზედ იყო დეკანოზი ბამრეკელოვი, რომელიცა შეკრების დროს სამღვდლო პირთა წაუკითხავდა წესდებულებას ბლაღოჩინების კენჭის ყრაზედ; ეს წესდებულება იყო დაბარებული ძიევის სასულიერო კონსისტორიდან, რომელიც მესამე იმერეთის სამღვდლოების კრებამ გადააკეთა თავისებურად და რომლის ძალით უსწავლელ პირთაცა ეძლევათ ნება ბლაღოჩინად აღრჩევისა. შემდეგ აღარჩევიანდნენ სამღვდლოებს კანდიდატებს ბლაღოჩინების თანამდებობაზედ, აგრეთვე საზოგადო მოძღვრების კანდიდატებსაც. ბოლოს

*) მანა სიმხნისა და გამბედაობისთვის უთუოთ სემინარიაში სწავლის შესრულება საჭირო? სწავლა ყველაფერში აუგზომებს კაცს, რასაკვირველია, მაგრამ ვინ იტყვის, რომ უსწავლელი კაციც არ შეიძლება იქნეს მწიგნამბედავი, მოპირდაპირე, პატროსანი და სხვ. რედ.

„მე გამოგიხატეთ თქვენ, მოწყალენო ხელმწიფენო და ქალბატონებო, ჩვენი გოტენტურის სწავლა. მხლა, ნება მომეცით გამოგიხატოთ რა მშვენიერი გავლენა აქვს ყმაწვილის ხასიათზე ამ ჩვენ სწავლას, და რა ჩინებულათ ასრულებს ის თავის დანიშნულებას.

„წარმოიდგინეთ, რომ ყმაწვილმა, გოტენტურის სწავლის მიღების მაგიერათ, მიიღო ევროპული ანა და ამერიკანული სწავლა. წარმოიდგინეთ, რომ იმან მშვენიერათ გაიცნო ბუნების კანონები, გაიცნო ქვეყანა და სხვა და სხვა ხალხების ცხოვრება და მდგომარეობა. წარმოიდგინეთ, რომ ამასთანავე იმან ორიოდვე ხელობაც ისწავლა,—ხალხების შერობა ვარ, თუ რკინის დნობა, თუ ტყეის კეთება ან მეურნეობა. წარმოიდგინეთ საბოლოოთ, რომ ამ სიკეთესთან ის ტანმრთელი, ღონიერი, და შრომას შეეჩეულია.

„წარმოიდგინეთ ეს ყოველიფერი და მითხარით, თუ ძრისტე-მეგობრი გწამთ, რა დააკეცეს ამისთანა კაცს კანტარის უფროსის ხელში, და რა აწერინებს იმას თვეში ოც ან ოცდაათ მანეთად აღამის წლის მიწერ-მოწერას? შეჰქეცელია, რომ იმ წამსვე, როგორც უფროსი იმას ერთ უსიამოვნო სიტყვას გაუბედავს, ყმაწვილი უღარდელათ მიბრუნდება, და სხვაგან სამუშაო

შესდგებოდა სიები ეკლესიის კრებულთა აღრჩეულ კანდიდატებშია; ამის შესრულების მიღებ, ეკლესიაში მრავალხანდელად ყოველ სამღვდლოცა და დიწყებოდა კენჭის ძენქს ყველას ურიგებდა თვითონ ყოველად მღვდლო. მღვდლების კენჭი შეადგენდა ხმას, მთავარდიაკვნებისა—ნახევარსა და პატრიკებისა—მეოთხედსა; პონომრები კი უკოთ (უხმოთ) იყენენ დაშთეილი. ძენქს ყრის შემდეგ ყოველად-სამღვდლო განუტებდა მღვდლებსა სწავლას მღვდლობის ვალეობაზედ. როგორც ამბობდნენ, სამღვდლოება დიდათ მოხარული იყო, რომ ყოველად სამღვდლო კენჭის ყრაზედ ყველ ესწრებოდა. ჩემის ჰაზრით, ამ საქმეში თი დაახლოება ყოველად სამღვდლოსი პირველი მიზეზი, რომ აქ შორაპნის უფარც ერთ საბლაღოჩინო მახრაში არ მომხარა არავითარი უწყსობა.

შორაპნელი ბ...

1 ნოემბერს, 1870 წ.

ხონიდან

(„ლორების“ კორრესპონდენცია)

პირველ ჩემს ხონიდან კორრესპონდენციაში, თუ ახსოვს მკითხველს, სხვათა შორის, რომ ხონში პატარა ბაზარი ამითქი. ამ ბაზარს უჭირავს ერთი კვადრატისი. *) როგორც ხედავთ დიდი ადგილი არის; ამასთან არც ბაზარი უნდა იყოს ღია მაგრამ აქაური მცხოვრებნი და ბეგრი სამრელოს სოფლებიც მუთაისში არ მიდიან ვაჭროთ. აქ ყოველ გვარ ხელონებს ნახავთ: მწვანეებსაც, მექუდებებსაც, ღურგლებსაც, მღვდლებსაც და სხვა და სხვა საქონლიან დანებასაც. რასაკვირველია ქუთაისისთანა მკითხველს აქ ვერ იპოვით, მაგრამ შემდეგისათვის იმედია ხონი იმასაც მოესწროს. ეს მოხელე ერთი ერთმანეთში არეული არ არიან, ესე თითოეულს ამ მოხელეებს აქეთ ამორჩეული ერთი ბაზრის რიგი, სადაც გამართული აქ თავიანთი სახელოსნებები.—ბაზრისათვის ძალიან კარგი ადგილია გამოჩენილი; შეიძლება ესტყვათ, რომ თითქმის შუა ადგილია, რომლის გარეშეშო შემოსახლებულნი არიან მცხოვრებნი.—

ხონის ბაზრის შესახებ პარასკეობა არის სანიშნავი. პარასკეობას მე მწიგნო (რაჭის) დავსწრებარ, მაგრამ ამისთანა პარასკეობა როგორიც ხონში, კი არ მინახავს. მუთაისში

*) მოხელეები ადგილი როგორც სიგარდით, ისე განით ერთი ვერსი.

ოთ გასწევს. მე თქვენ მოგახსენებ, მოხერბა ან გაბედულება ან ცოდნა დაკლდება ამისთანა კაცს აღარაფრის მორიდება არ ექნება; ის თვითონ გახდება თავის თავის უფროსად.

„მერობიელები ამბობენ, კანტარის უფროსმა ხელქვეითათ ისეთი კაცი უნდა აიყვანონ რომ გონიერათ და ხეირიანათ უფროსის ქმეების წაყვანა და ბრძანების ასრულება შეეძლოსო. არა, ჩემო ბატონებო, ჩვენში, დაგასკარზე, ბრძანებელს ისეთი კაცი უნდა ყავდეს ხელქვეით, რომელითაც გააწანებ საღავთოც არ ჰქონდეთ, ბრძანებელის სურვილის ბრძანთ და უფნურათ ასრულების გზა და. აღმსრულებელს არაფრისგან—არაფრის მოხერხება არ უნდა შეეძლოს; იმან კანტარის უფროსის გაგონების მეტი არა უნდა იცოდეს, რომელი სიტყვით მისი ყურმოჭრილი მოხელე უნდა იყოს...

„ეს გახლავთ, მოწყალენო ხელმწიფენო ქალბატონებო, ჩვენებური გონების გაწერისა რა ნაირია ჩვენებური ხასიათის გაწერისა—ამაზე მე შემდეგ ლექციაში მოვილაპარაკებ.

6. სკანდ...

ხომ რამდენათ სჯობს. — რა გინდა არ შა-
ქეთ ამ დღისათვის ხონში და ვინ იცის
შორი სოფლებიდან და უფლებებიდან არ
შორი საეპროტო. ეს უკანასკნელი ხუთშა-
ბათით მოდიან ხოლმე; ღამეს აქ ათევენ
დღით ადრე გამოდიან საეპროტო ბაზარ-
სამეგრელო ხონს ძალიან ახლო აკრავს
მეტადრე ს. ბანძა; არც ერთი ათი ვერსი
იქნება ხონზე; და მეგრელები, მდებარე
ხედი, ყველამ ვიცით, რომ საზოგადოთ ქა-
ცი და კაცებიც ეპროტოში არიან გარ-
დაცულნი. და მართლაც რომ, იმ დღეს ხონის
სოფელ მეგრელების ქალებით და კაცე-
ბის სავსე, რომლებსაც სათითაოთ ხე-
რით, რომ უთუოთ რამე თავის ხელთ ნასაქ-
რე კი უჭირავთ ხელში გასასყიდლათ. მა-
გრელები, რომ უჭირავთ შალეები, ან
ხედი, ან ჩოხები, ან ქათმები, ან კვერცხები
ან რამე მისთანა სხვა საწვრიშალო გასას-
ყიდლათ; კაცებს კი, ან ვერცხვებს საწვრიშალო-
ბი და ან თხის ან სხვა რამე ოთხფეხის ჯ. გა-
დგია და იქ ეპროტოს. — მის არ გაუგონია,
მერეთში, რომ ხონში ქათამი სამ შაურათ ან
ხათ ფასობსო. სწორეთ ასეა პარასკეობით
სადაც ამ დღისათვის, ან თავათ ხონელებს
ან მეგრელებს მოაქვთ გასასყიდლათ. შო-
სოფლებიდან უფრო ქათმების სასყიდლათ
ღიან, და ურები ხომ ვის არ შეხვედრია
თისში ხუთშაბათ საღამოს რამოდენიმე
წონის ხონში მიმავალი. ამათ ხონში
ქალისათვის უფრო ჭრელ-ჭრელი ჩითები
თავსაფრები მოაქვთ სოფლის ქალების მო-
ყუებლათ და ქათმებში გასაცეცელად.
ხო, როგორც გაიგე, პარასკევს შუადღემ-
ს დასაპალნებდენ თურმე ცხენებს ქათ-
მით და, შაბათმა არ მოგვისწროსო, გასწევდენ
თისში. ამაზედ ბევრს საეპროტო შემოსრუ-
ბის განუცხადებიათ უკმაყოფილება მამასა-
ხთან, რომელსაც გარდაუწყევტია ურები-
თის მხოლოდ პარასკევს ნაშუადღებიდან
მოვა. მაგრამ არ ვიცი ამით რა მოვა-
მოიხერხებს, რადგანაც ჩემის თვლით ენა-
მ განკარგულების შემდეგ, რომ ურები
ვე უშაღდემდისინ მიდიოდენ ქუთაის-
ქათმებით დასაპალნებულ ცხენებით. ამ
სათვის იმათ ბაზარში ერთს რიგზედ აქეთ
ბერი კარგები, სადაც გაშლიან ხოლმე წი-
რეცითელ ფართლებს და თავსაფრებს. მო-
და სოფლის ახლოგანა ქალს ნუ აუჭრელ-
თვლები ამ გაშლილებზედ და ნუ მის-
ქათამს ერთს უბრალო თავსაფარში,
სათვის დამალული რომ ჰქონდეს კიდევ...
ამი ვინ უოსტატა ურებს, რომ ამითი
დააკლან.

მეგობარს აკრავს დიდი თვალთუწდენელი
ანი, რომელიც პარასკეობით გასცხულია,
სასყიდლათ მორეკილი ხარით, ძროხით და
ამ გვარი ოთხფეხ საქონლით. — რასა-
რეკილია, შაბათს დილას არ იქნება სასი-
ა საზოგადოება კიდევ აცხადებს უკმა-
ყოფილებას. მე იმასაც ვიტყვი რომ, ადრე თუ
ერთი საქონი არ დარჩება ამ მიდინისა,
გაშენდება სახლებით და მალაზიებით. ეს
სასარგებლო იქნება, ვინემ ქალაქის
ცარიელი ადგილი. თუ სასიერო
სათვის ფიქრობენ, მაშინ ამ ადგილის
ხედიც იკარგება.

თხუთხელს ესაზღვრება ერთი წასრულ „დრო-
კორესპონდენტიდან, რომ ხონში 23
წლის ამ წლისას ღესასწაულობდნენ შკო-
ლას. ამ ქაშად შკოლისათვის ერ-
აბრა სახლია ნაქირავენი, სადაც მასწა-
ვლიც ღდას თავის ოჯახით. შემდეგისა,
კი ერთ იმ მიდინის კუთხეზედ, აშენე-
ბითიკორის სახლს. ეს სახლი მგონი ორი
იქნება და ჩემს იქ ყოფნაში ერთი ეტა-

ქა გათავებული იყო კიდევ. მტყობა რომ
ჩინებული სახლი იქნება და კარგი მოსათა-
სებელიცა. 23 აპრილიდან აქამდისინ 73
ქმაწვილს მოუყრია თავი; მოსურნენი ესლაც
ბევრნი არიან, მაგრამ, სახლის უქონლო-
ბისა გამო, ვერ იღებენ ჯერ. — სასიხარუ-
ლო ის არის, რომ რაკი სახლი გაიმართება
და შეძლება იქნება, შემდეგისათვის ერთს
ძალიან სასარგებლო განყოფილებას უმატებენ
თურმე მცხოვრებნი შკოლას. ეს იქნება „სა-
ხელოსნო“ განყოფილება, რომელშიაც ჩქ-
მების კერვას, ღურგლობას და ან სხვა რამე
ხელობას ასწავლიან. ამ განძრახვისათვის ხო-
ნის საზოგადოება, რომელსაც უკისრია ვგ-
საქმე, საქები არის: რასაკვირველია ამ განზ-
რახვის აღსრულება სხვა სხვილ სხვილ პირებ-
ზედაც ჰქილია, რომლებსაც შეუძლიანთ ან
მატერიალურათ და ან რამე სხვაგვარათ დაე-
ხმარონ ამ საზოგადო საქმეს. თუ ეს ხონის
შკოლის მზრუნველთ საზოგადოების განძრახე-
მართალია და საიმედოა, იმედია სხვებიც წა-
ბადენ ამათ საქმეში და ეცდებიან ამ განყოფი-
ლების დაარსებას თავიანთ შეილებთანაც.
რუსეთში ამ საქმისათვის ძალიან ზრუნვენ და
კილაც მოუხერხებიათ რამდენიმე შკოლებ-
თან ამ განყოფილების დაარსება. — ამის მაგა-
ლითი ერთ „დროების“ წინანდელ ნომერ-
შიაც იყო მოყვანილი.

შემდეგისათვის შკოლას კარგა ძალი საშეა-
ლება ექნება. მართა ათას ხუთასი მანეთი
„ქალაქის“ შემოსავლიდან ექნება. ამ ფულში
იმდენი ექვსი შალური გარდასახადი უნდა ჩე-
თვლოთ, რომელიც ყოველ საკლავის პატ-
რონი, რამდენიც, უნდა დაკლას დღეში გარ-
დახდება შკოლის სასარგებლოდ. ეს არის ერო-
თი იმ წყაროებთან, რომელიც შკოლის
დასახმარებლათ აღმოუჩენიათ; სხვა წყაროებ-
ზედ კი ვერაფერს ვიტყვით, რადგანაც ბევრითად
არ ვიცი. — რაც შეეხება იმას, რომ კეთილშო-
ბილები თანაუგრძნობენ ამ საზოგადო საქმეს
თუარა, იმაზედ იმას გეტყვით, რაც ერთმა
გლეხმა მითხრა, რომელსაც გამოკითხე შკო-
ლის თაობაზედ ამბავი: „მიკვირს ღმერთმანი
რათ გეთაკილობენ ეს კეთილშობილები... ბრ-
დამიჯერებთ და ერთს ჩვენთან არ ახსოვს,
რომ იმათ რამე შემწეობა მოეცეთ ჩვენთვის
შკოლის სასარგებლოდ.“ რას უნდა მივაწეროთ
ამ გვარი გულგრილობა ჩვენი კეთილშობილე-
ბისა ამისთანა კეთილ საქმეში? იმ საქციელს
და ამყოფას ხომ არა, როგორც საჩხერლებ-
მა გამოიჩინეს? ხომ გახსოვთ სიტყვები: „გა-
მურულ გლეხის ბიჭს როგორ ამოუჯერ ჩემს
შვილს.“ ძაცს კეთილ საქმეში უნდა წაბძო,
თუ თავათ არ შეგიძლია პირველათ დაწყება,
თორემ, ამისთანა ხეპრულ საქმეში წაბძეა, ვა-
ჭრულათ გეტყვით, ხელს არ მოგცემთ.

როგორც გაიგე ხონში ბევრი აცხადებენ
უკმაყოფილებას შკოლის მასწავლებლებზე
მე აქ არ ვიტყვი არაფერს იმის ვინაო-
ბაზედ, თორემ დარწმუნდებით, რომ ის ამ სა-
ქმისათვის მომზადებული არ არის. იმ ჯამაგი-
რით, რაც იმას ეძლევა, მთავრობას რომ სთხო-
ვას საზოგადოებამ, შეიძლება უკეთ მომზა-
დებული მასწავლებელი დაუნიშნას. რუსეთ-
ში ამ გვარ შკოლის მასწავლებლებს, ას ორ-
მოცდა ათი მანეთიც არ ეძლევათ და ხონი-
სას კი — სამასი...

ი. — ი.

სახსარიდგან.

(„დროების“ კორესპონდენტი.)

სახსერის განყოფილების საზოგადოება ძა-
ლიან კმაყოფილია დადგენისათვის აქ მომრი-
გებელის მსაჯულისა. მაგრამ ეს კი ძლიერ
გვაწუხებს, რომ დაწესდა თუ არა ეს მსაჯული,
მსწრაფლ გამოცხადდენ აქ მოღვათე მცველე-
ბი (ადეოკატები). ეს დალოცვილები აქ იმის-
თანავე არიან, რომელთაც მწიშნენლობა
ადეოკატობისა ძლიერ ნაკლებათ იციან და
გამოცდილება ხომ სულ არ აქვთ; მაგრამ რა

ენაღვლებათ მათ, სარგებლობენ საბრალო
ჩვენის ხალხის უგუნურებით და დამღერაინ:
დროს შეგვსწრთ ასეთსა, მან გული გაგვიართოსა.
მსენი სხვა ახალ ადგილებზედაც მრავა-
ლია, მაგრამ რა გაეწყობა. შეიძლება ზოგი-
ერთი ჩვენი ადეოკატები გაგვიწყონ, მაგ-
რამ ჩვენი საუბარი, თუ სარგებლობას
არას მოიტანს, მათ არას დააკლებს და
მასთან, იმედი გვაქვს, მართლის თქმისათვის
არ დაგვძრახვენ. აბა, მიბრძანეთ ერთი, რა
საკადრისი იყო ეს, რომელსაც აქ მოგახსენებთ:
დიდი ხანი არ არის რაც ამ ჩვენს სამოთხის
მსგავსს დაბაშიდ მოვიდა ერთი ქმაწვილი კა-
ცი. ჩვენ გვეგონა სტუმრად და დროს გასა-
ტარებლათ, მაგრამ, როგორც შემდეგში შე-
ვითქეთ, იმ აზრით მოსულა, რომ ადეოკატობა
დაწყოს და გადიდრდეს. შემდეგ რამდენიც
მე დროსა ამ ჩვენმა ადეოკატმა დახედა, რომ
მისი აღმორჩეულობა როგორღაც სუსტობს,
იფიქრა ბევრი და სხვა ვერა გამოარჩია რა სა-
სარგებლო: ერთს აქაურს პატივცემულს ვა-
ჭარს მოუღო შარები და მისცა სუდიას ოთხი
საჩივარი: ა) რომ მას აქვს უბეჭდო ალაბი,
ბ) რომ მან მოატყუილა ის ეპროტოში. გ) რომ
„ქმაწვილოც“ უთხრა და დ) კიდევ ამათზედ
რალაც უმცირესი, არ მახსოვს რა. შევალმა
სუდიამაც მისცა ამ შესმენათ მნიშვნელობა
და იმედი დღეს რვა საათზედ საღამოს დანი-
შნა ამ საქმის განჩივს. (ღმერთმან იწებოს,
რომ ყოველი საქმე ასე უტევს გათავებული-
ყოს.) უნდა მოგახსენოთ, როცა გავარდა ამ
საქმის თაობაზედ ხმა, ასეთი მოძრაობა შეი-
ქმნა ჩვენს პატარა საჩხერეში, რომ ვერ წარმოი-
დგენს კაცი: ყოველს სახლშიდ ამაზედ იყო
ლაპარაკი და ყველანი უკმაყოფილებით მოი-
ხსენებდენ ახალს ჩვენს ადეოკატს ამ გვარის
„შეუფერებლის საჩივრებისთვის; მისთვის უფ-
რო, რომ ამ ეპარმა დიდის ხნიდან დამსა-
ხურა ჩვენს საზოგადოებაშიდ, მისის კარგის
ყოფაქცევით და სინიდიისიანის ეპროტოთ, სა-
ზოგადო პატივისცემა. — რა საკვირველია, ყვე-
ლა ეს გარდაცვს უფალს მოჩივარს; დანი-
შნულს დროს გამოცხადდენ სასამართლოში
მოჩივარი და მობასუხე მოწმებითურთ. —
შემდეგ განჩივსა დაინახა ჩვენმა გამოჩე-
ნილმა ადეოკატმა, რომ ხბოს თავი გამოდიო-
და, და თვითვე მოსპო თავის საჩივრები. შმორ-
ჩილესად გთხოვთ ყველა ადეოკატებს ამ გვარ
„შეუფერებელ საქმეებს ერიდეთ, და ჩვენს
ქმაწვილს სტუმარს დავარიგებთ, რომ კვლავ
ნუ შესცდება...

ბ. შველი.

ოპის აზგები

პირველი მოლაპარაკების შემდეგ შულ-ქა-
ერისა და ბისმარკისა, რომ დროებით ომი შე-
ეყენებინათ, ვერც მეორეთ მოლაპარაკებამ
მოიტანა სარგებლობა. პირველისა და მეო-
რე ლაპარაკის საგანი ის იყო, რომ რადგანაც
ნაპოლეონის მმართველობა გამოიცვალა, ეხ-
ლა ხალხში კაცების ამორჩევა არის საჭირო,
რომ ამ ამორჩეულების ჰაზრი შეიტყოს ეს-
ლანდელმა მთავრობამ და ისე მართოს ყვე-
ლა საქმეები. აქ დეპუტატების ამორჩევისა-
თვის დროებით ომი უნდა შეეყენათო. გერ-
მანიის ჯარის წინამძღვრებმა და პირველმა
მინისტრმა ამაზედ ვითომც თანხმობა გამოა-
ჩინეს და ვითომც უნდოდათ შრანციის მმარ-
თებლობისათვის დაეთმოთ რამდენიმე დღის
მშვიდობიანობა. მაგრამ პირველათ ის პირობა
უნდოდათ ნემცებს, რომ მლხასი და ლოტა-
რინგია ჩვენ უნდა დაგერჩესო. შრანციის ეს-
ლანდელმა მმართველობამ ეს აზრი ძალიან
შორს დაიჭირა. — მხოლოც, მეორეთ კიდევ მოხდა
მოლაპარაკება. ტიერი და ბისმარკი ვითომც
ახერხებდნენ დროებით მშვიდობიანობის ჩამო-
გდებასა, მაგრამ თითქოს ბოლოს მოაგონდათ

პარიზის მდგომარეობა და ეს დიპლომატი-
ური ომბაზობაც მალე შეაჩერდა. შრანციმ
უნდა მამხდარიყო ოცდა ხუთი დღით. ამ
ხნის განმავლობაში პარიზში ხორაგის შეტანა
ბისმარკის აზრით არ შეიძლებოდა. საფრანგე-
თის მმართველობა ამაზე ამბობდა, რომ ვგ-
იმასა ჰგავსო რომ პარიზი შიმშილით და უბ-
რძოლველათ გინდათ აილოთო, მაშინ როდ-
საც თქვენ ხორაგს შეივსებთ და ყოველის
ფრით უკეთეს თადარიგს დაიჭერთო. ეს რა-
საკვირველია ბისმარკის და გერმანიის ჯარის
წინამძღვრების დაცინვა იყო შრანციის მმარ-
თებლობაზედაც და მეოპიის მმართველობა-
ზედაც. მეოპიის მმართველობაები ურჩე-
დნენ და შუამდგომლობას უწყევდნენ ორ სა-
ხელმწიფოებს. ბისმარკი სცდილობს, რომ ყო-
ველივე ომიანობის და შეუირეგებლობის ბრა-
ლი შრანციას დასდევს და ამისათვის თითქოს
დროებით მორიგებაზე ელაპარაკება ხან შულ-
ჩაერს, ხან ტიერს და თითო მიზნზე კი არ ელე-
ვა, რომ ჩაერი და ტიერი ცარილები უკან დააბ-
რუნოს. მე მზათავარ მორიგებაზედაც, მაგრამ
ამ და ამ საგანზე არ მეთანხმებიან ტიერი და
ჩაერი და ამისაგამო ვერ მომრიგებიანო.

ამიტომ შრანციულები ან უნდა დასთან-
ხმდნენ თავდასამდაბლებელ და შემარცხენელ
პირობასა, ან უნდა იომონ უკანასკნელ სახ-
სრამდე. პატიოსანი შრანციუხის ხალხი თავ-
მოშწონე ხალხია და ბევრი თავისი გამარჯვე-
ბა ახსოვს, ამ უკანასკნელ ხანებში მეტათ
თავგამოდებულთა თავის ქვეყნის დახსნისა-
თვის. მხოლოდელ მმართველობას იქნება გერ-
მანიისათვის კიდევ დაეთმო ადგილები და ცი-
ხეები თუმცა კი ამბობს რომ „ერთ მტკველ
ადგილს და ციხის ერთ ქვასაც არ დაუთმობ-
თო“, მაგრამ ხალხისა შიში აქვს.

მეცის ადების შემდეგ რა როდესაც ძველი
გამართული და გაწყობილი ჯარები გერმანიაში
ტყვეთ არიან, ფრანცუზებს თითქო ძალა ელე-
მებათო. დიდი ხანია რაც სამხრეთ საფრანგეთში
ჯარებს მართავს თითონ ხალხი. დიდი ხანი
არა არის მთავრობამ გამოსცა ბრძანება, რომ
ქულზე კიცი გამოვიდეს ოცდა ერთის წლიდ-
გან ორმოც წლოვანობამდინ, ვისაც კი თო-
ფის ხმარება შეუძლია. ომში მოკლულის
ცოლ-შვილის შენახვას საფრანგეთის სახელ-
მწიფო კისრულობს. ბაზეთებში ამბობენ, რომ
ლიონში მალე კარგა დიდი ჯარი შესდგებაო.
უკანასკნელმა გაზეთებმა შრანციუხების გა-
მარჯვების ამბავი გავაცოლინეს.

შველაზე შესანიშნავი არის ორლენის ქა-
ლაქის აღება. ეს ქალაქი კარგახანია ნემცებმა
დაიჭირეს და აქედან ემუქრებოდნენ სამხრეთ
საფრანგეთსა. წარსულისთვის 28-სა ამ ქალა-
ქთან მდგომ ჯარს შეება ახალი შედგენილი
ფრანცუზების ჯარი ორელ-დე-პალადინის წი-
ნამძღვრობით. ომი ორს დღეს იყო, რომლისა
შემდეგაც ფრანცუზებმა დაიჭირეს ორლენი.
შრანციუხების მხრით 2 ათას კაცამდინ ყოფილა
დაჭრილი და მკედარი, ნემცეები ათასი კაცი
დაუჭირათ ტყვეთ და რამდენიც ნემცების-
თვის უკან უღვენიათ, იმდენათ მეტი წაუყუა-
ნიათ. ამასთანვე აუღიათ ორი პრუსიული
ზარბაზნი, ოცი მეტი თოფის წამლის ყუთები,
ფურგანები სურსათითა. თუმცა ადრარი ყო-
ფილა მაინც შრანციუხებს კარგათ გულმხურ-
ვალეთ უოზნიათ. ამბობენ, ამ ადგილს შრან-
ციუხებს 80 ათასი კაცი ჰყოლიათო. ამ გამა-
რჯევამ დიდი სიხარული და იმედი მისცა
მთელს საფრანგეთსა. ორლენის გამარჯვებამ
ყველას იმედი მისცა, რომ საფრანგეთს ჯერ
ისევ შეუძლია ესლანდელის ომისაგან ძლევა
მოსილი გამოვიდესო. ეს მეტადრე გამბეტას
სიტყვებში გამოიხატება. გამარჯვების შემდეგ
გამბეტა ორლენში წავიდა ჯარის მისალო-
ცავათა და ქვემოხსენებული პროკლამაცია
გამოუცხადა:

„თქვენმა ვაჟაკობამ და მამაკობამ შრან-
ციას გამარჯვება დაუბრუნეს. შრანცია დაეა-

ლეთ პირველის ნუგეშისცემითა; სიხარულით გიძღვნი საერო მადლობასა და მმართველობისგან დანიშნულ ჯილდოსა. მტერს გამოცდილ მხედრის სიმამრით მრავალნი წაართვი, თქვენ აწნით რომ შრანცია სულით ჯერ არ დატყვევდა. აქამდის დამარცხების ნაცვლათ ეხლა თქვენ მამაცურათ მტერზე დასხმას დაიწყებთ. თქვენა ხართ ეხლა წინა მაგილი ლაშქარი მამულისა, თქვენ პარიკის გზას აღგზნებთ. ნუ დაევიწყებთ, რომ პარიკი მოგვედოს. მხლა თქვენ მტრის ღონის სცნობით; იმისი გამარჯვება ჯარის სიმარჯვლებზე და ზარბაზნებზე იყო დამყარებული; მაგრამ იმათი ჯარი ვერ შეგდგრებათ ვერც მამაცობით, ვერც თავგანწირულობით. ძიდევა გამოაჩინეთ შრანცულების შეუღრეკელი სიმამრე მამულის დასაცველათ. ამისთანა ჯარით შრანციის რესპუბლიკა მრძოლისაგან ძლიერა მოსილი გამოვა; მრავალნი დასკლის დროს როგორც ამბობენ ნემცების მხრით 120 ათასი ჯარი ყოფილა. გენერალი ტანნი ამ ჯარის წინამძღვარი იწერება, რომ ნემცების მხრით 42 ათასი და 657 სალდათი მამკდარა და დატყვევია. შრანცულების მხრით კი 2 ათასი კაცი მამკდარა და დატყვევია.

— ზოგიერთი გაზეთებში ამბობენ რომ ლუარის ჯარში ეხლა 150 ათასი კაცია და 200 ზარბაზნი.

— პარიკის გარშემო ნემცის ჯარი იმდენია, ადგილათ შეიძლება რამდენიმე ნაწილის აქეთ იქით გაგზავნა. პარიკი მ ჟამათ შეიძლება რავას ათასამდინ სალდათი არტყია. ამ უკანასკნელ დროს ნემცები მეციდენაც მოვიდნენ ჯარსა. ზაზეთები ამბობენ, მრავალნი ამბავი რომ შეიქცა ტროშუს, უეჭველათ გამოიყვანდა ჯარსა, სანამ მეციდენ გერმანიის ჯარი მოვიდოდა.

უცხო ქვეყნები

საზრანგეთი.

როგორც ჩვენ მკითხველებს მოცხადებთ პარიკში და სამხრეთ შრანციაში არიან საქმით ბევრნი, რომელნიც მოუხერხებლობას ემდგომიან ეხლანდელს მმართველობას. მარსელში ამ მოძრაობაში საჩემი ადგილი ეჭირა მსკრამს; მაგრამ მმართველობამ ყოველივე ღონის ძიება იხმარა, რომ დამორჩილებინა თავისი მოწინააღმდეგენი და კიდევ მოახერხა. მაგრამ მსკრამსა რომ ნახა, მოპირდაპირე მხრებში იქნება სისხლის ღვრა მომხდარაყო, გამოაცხადა რომ მე ჩემს უფროსობის თანამდებობას თავს ეანებებ და ჩემს მომხრეებსაცა ეთხოვო სისხლი არ დაწვარა თანის ძმისა. მსკრამის ნაცვლათ ტუარის მმართველობამ მარსელში სხვა თავისი მომხრე დანიშნა.

ამისვე მსგავსათ კიდევ სხვა სამხრეთის დეპარტამენტში (ზემო მარონისაში) იქაურ უფროსის (პრეფექტს) მიუღოდა მძანება რომ სამსახურიდან გაეიდეს. ამ პრეფექტმა ლეპორტაჟმა ბალკონიდან ხალხს გამოუცხადა, რომ "ტელეგრაფით უარს უგზავნი მმართველობასა, სამწუხაროთა გხედავ, რომ ეხლანდელი მმართველობა რეაქტიურის გზას აღგზნებ. პირველი მსხერბლი შეიქნა მსკრამის, მე მეორე ვიქნები, მაგრამ უკანასკნელი კი არაა". ამზე ხალხმა გაიხმარა: "დარჩი დარჩიო, ადღეგრძელოს ლეპორტაჟი!" — ამზე, შემდეგ ლეპორტაჟმა ხალხს გამოუცხადა რომ რადგანაც თქვენგანა ვარ დანიშნული, ვრჩებიო. მნახათ ტურა მმართველობა რას იზამს.

სამხრეთში და თვით პარიკში მმართველობის წინააღმდეგნი არიან ისურვებენ; უნდა შევადგინოთ ერთობა (კომუნა), რომ ყოველივე შეძლება და სახარია, ოქრო, ვერცხლი, სატყელო-სამელო ერთათ შეეგროვოთ და თანასწორეთ გაიყუთო. რაც საჭიროა ჩვენ სარჩენათა და დანარჩენი სახელმწიფოს მოგახმართო. პარიკში ლაპარაკობდნენ, რომ პური ხორცი და ერთი სიტყვით რაც ხორაგეულობა, სულ ერთათ უნდა მოგროვდესო და თანასწორეთ ყველას გამოზოგვით დარიგდესო. ამის მიზნათ ის მოჰქონდათ, რომ ეხლა ზოგი ძალიან კარგა შეეცქვეო და ზოგს კი ძალიან უჭირსო.

მართი ანგლიური გაზეთის კორესპონდენტი იწერება პარიკიდან, რომ თუმცა ფიცხი რესპუბლიკელები (ასე ეძახიან კომუნის მსურველებს) დამარცხეს მაინც განწირულებში არ შედიანო; ერთი იმათი გაზეთი (Patrie en Danger) რომელიც ბლანკის ორგანოა, ამბობს, რომ ერთობის (კომუნის) შედგენას მალე ისევ აპირებნო. მართობა დიდს ღონის ძიებას იხმარებს მამულის დაცვისათვის. მსგავსეთი ამბობს, აი ამ სახით უნდა მოიქცნენო. ვინც კი გაბედვს შერიგებას ან მოლაპარაკებასა შერიგებაზე, ის მაშინათვე საპყრობი-

ლემი უნდა ჩაედინოს. საყდრებში წირვა ლოცვა უნდა შესწყდეს და ხალხის შესაგრებელ ადგილათ უნდა გადაიქცეს. მღვდლები უნდა ჯარში გაიყვანონ. პეელოზე წინაპირეულათ ბარბიკალები უნდა გაიშართოს. არც ერთი კაცი არ უნდა დარჩეს უიარაღოთ: ხანჯალი, რევოლვერი, შტიკი, სულ ყველა გამოსადეგია. ნაპოლეონის აგენტები უნდა დაატყუდონ. შეიქცა ხორაგეულობა ერთ საზოგადოაპირაში უნდა მოგროვდეს და ყველა კაცს ეთხოვო: იმისიანათ ზომით უნდა გაუთავილდეს. მისაც სადმე დამალული ოქრო, ვერცხლი და ძვირფასეულობა ეგულება; სოფლის და ქალაქის უფროსის (მერს) უნდა აცადონ. შოველ სახლში უნდა იყოს გარეთ გაქრული სია მდგურებისა, იმათი სახელი, წლოვანობა და ხელობა. დედაკაცები და ყმაწვილები იმისთანა მიფარებულ ადგილს უნდა გადაიყვანონ, საცა ყუმბარები ვერ მიუწევს; ამატომ რომ წერილ-შეილის შიში და ტირილი ჯარს გაქცეობას და მხენობას შეუწყვეს. მსამები ევროპიულ გაზეთებს საკვირველ საქმეებათ მაჩნიათ.

მეორე ანგლიური გაზეთის კორესპონდენტი იწერება რომ პარიკში რამდენიმე შესაგრებელი ადგილები (კლუბები) აქეთ ერთობის მსურველებსა. ამათში ერთ კლუბში არასისაში ვიყავი და აი რა ენახეთ: კლუბი არის ერთ დიდ ზალაში, სადაც ერთ მხრით გალოცვრა აქვს, მეორეს მხრით ტრიბუნა. მესვლის წინათ სამ გროში იდებენ ზარბაზნებს ჩამოსახმელათ და სხვა საომარი საქმეობისთვის. მეცხრის ნახევარზე მივედი და ენახე ბლანკი, რომელიც თავმჯდომარე იყო ამ კლუბისა; იმს გვერთ უჯდა ორი თანაშემწე. შევალს სახეზე გულადობა ეტყობოდა. ზალა სავეს იყო მუშა კაცებითა და ჯარის კაცებითა; ერთი მესხეთელი ამ ხალხისა სულ ქალები იყვნენ, რომელნიც წინდებსა ჰქონდნენ და ყმაწვილებს ძუძუს წოვებდნენ. ამადლებულს ადგილიდან (ტრიბუნიდან) ერთი კაცი ლაპარაკობდა და ხელში ეჭირა ახალი მმართველობის წევრების სია. ამ სიის კითხვის დროს ზოგის დასახელებას იწუნებდნენ. ზოგისას იწონებდნენ. მეორემ, ტრიბუნიდან მოლაპარაკებ, ნაციონალურ გეარის ოფიცერმა თქვა: "მოქალაქენო, მე თქვენში ყველაზე გამბედავი კაცი ვარ (ხმაობა და სამღერავი მხეწვლა) (მრავალთა რატუშაში უთხარი ტროშუს, რომ ის მხდლია. დიდი ხმაურობა და ყვირილი შეიქნა ამზე. სიტყუა ესა: "მაცები და ქალები მუშელებით ემუქრებიან ორატორსა; ტრიბუნაზე აიღს ბლანკი და ყველანი საკვირვლოთა ჩუმდებიან. ბლანკი უთხრა: "აქ გამძლოლი მე ვარ; ორატორს რომ მოეთხოვო დაწუმება, ის მაშინვე უნდა ჩამოვიდეს ტრიბუნიდან, დაჩუმდეს. მაშამდის კი უნდა დარჩეს". მს სიტყუები მთელმა კრებამ მოწონებთ მოუხმინა და დამწვიდდა. მრატორმა გააგრძელა თავისი სიტყუა: "არაფი არ იტყვის რომ მე არ წამელოს სახლობა სტამბაში ჩოლუანის მიწერილობა. ამ მიწერილობაში იყო მოთხოვნა, რომ ეხლანდელი მმართველობა გადმოგდებულ იქნა. ამ სიტყუებამ დიდი ყვირლით მოწონება აღძრა და ორატორიც ჩამოვიდა ტრიბუნიდან. ამას შემდეგ რამდენიმე ორატორმა ილაპარაკა: ზოგის წინადადება მიიღეს, ზოგისა არა და ბოლოს ბლანკი დახურა კრება.

— ლუარის ჯარის წინამძღვრის სიტყვით ორლეანის ომის დროს 2,500 კაცი დაუტყვევებთ ფრანკუნებსა. ტანის ჯარი რომელიც ორლეანთან დამარცხდა, ეხლა 70 ათასი კაცია. მრავალთა ომის დროს ნემცურ გაზეთების სიტყვით 16 ანუ 17 ათასი ყოფილა.

პარიკში რომ არეულობა მოხდეს და მმართველობის წევრები რომ დაატყუდეს, იმაზე ერთ გაზეთში აი რასა სწერენ: გენერალი ტროშუ განთავისუფლა ნაციონალურ გეარდის ერთმა ბატალიონმა. სალამოს ექვს საათზე ეს ბატალიონი პირდაპირ მივიდა რატუშასთან და დადის კერით ავიდა კიბეზე და შევიდა იმ ოთახში, საცა ჩოლუანის და ბაბალოდის ყარაულები დაეყენებინათ, არაფი არ შემოუშვათო. ბატალიონმა არა დასდიარა, შევიდა და თავისი დროში იმ სტოლთან ამართა, საცა ახალი მმართველობის წევრები ისხდნენ. აქვე იყვნენ დატუსაღებული მმართველობის წევრები: შულ-ჟაფრი, ტროშუ და სხვანი. ჩოლუანის სტოლზე იდგა და სიტყვას ეუბნებოდა თავის ამხანაგებსა, ყარაულები ერთმანეთში ლაპარაკობდნენ, ტროშუ მოეკლათო, რომ არ გაგვეცხოსო. ამასობაში ერთობის (კომუნის) მოხრე ორი ბატალიონი მოვიდა და ითხოვდა, რომ ტროშუს მომხრე ბატალიონი გამოსულიყო რატუშიდან. ამის პასუხათ ამ ბატალიონის უფროსმა დაიძახა: ტროშუ წაიყვანათო. ამ სიტყვასთან ერთმა სალდათმა აიტაცა ტროშუ და კარებისკენ გაიტაცა, სხვებიც თან გაჰყვნენ. რატუშიდან დასხმეს კარები დაკეტეთო, მაგრამ ამასობაში ტროშუ და ორიც კიდევ სხვა წევრი მოიტაცა ბატალიონმა და გააქცია. რატუშასთან მდგომარეობაში მისი ორმა ბატალიონ-

მა ტროშუ და იმისი ამხანაგები რადგან ვერ დაინახეს, ასე ევრანთ ეს ბატალიონი რატუშას შორედბოდა და გზა მისცა წარსულიყო. ამაზე ჩასვლის დროს ტროშუს მოკლეს უნდოდათ, მაგრამ ქული შეუცვალეს, რომ თოფი ვერ დავიხრათ. ამავე დღეს რომ შოფორი პირნათლიანთ ვერ გამოვიდა. რატუშის დიდ ზალაში რომ შევიდა, სხვა და სხვა ხმა იყო: "რო შოფორი ადღეგრძელო! შორს ჩვენგან რომ შოფორი, სტოლზე დადგა რომ შოფორი და ამაზე მტეი სიტყუა ვერ ათქმევინეს: "მოქალაქენო! მმართველობის შეგრებულ წევრებს მოლაპარაკება უნდათ კომუნის დაწესებაზე!" ხალხში ჰყვირიან: "საჭირო არ არის მოლაპარაკება. საჭირო არ არის ამორჩევა. ამამუნა გეინდა. ამამუნა ამ წამსვე დაწესონ აქ შეგრებულ მოქალაქეებმა! შორს ჩვენგან რომ შოფორი! მართა კაცი რომ შოფორს საყვლოში სტაცებს და სტოლიდან გადმოყვანას აპირებს. სხვები აყენებენ. ხალხი უფრო და უფრო გაქცარებული ყვირის: "თქვენ მმართველობის წევრი ხართ, თქვენთან საქმის დატყრა არ გეინდა; არც თქვენთან, არც სხვებთან. ჯანაბას მძინარე მმართველები. ადღეგრძელოს კომუნა და ხალხი! ხმაურობა რომ ცოტათი დაწყნარდა, რომ შოფორს უნდოდა კიდევ ლაპარაკი: "მე ხალხის შეილი ვარ!" — დეიკარგე ჯანაბისკენ" ხალხმა უთხრა. "მეც თქვენსავე ხალხის შეილი ვარ!" — სტყუო, შენ არის რატორი ხარ (რო შოფორი თავის გრაფობის სახელით ხმარობს). დეიკარგოს რომ შოფორი! — მეც თქვენსავე კომუნის დაწესება მსურს და დღეს საღამოზე მმართველობა ამორჩევისათვის დღეს დანიშნავს. ხალხი ამაზე ყვირის "საჭირო არ არის ამორჩევა" ხმაურობა უფრო ძრიელდება, მაგრამ რომ შოფორი აგრძელებს ლაპარაკსა: "ოთხმა უცხო ქვეყნის მმართველობამ ტიერს ურჩეს დროებით მორიგებაზე ელაპარაკოს მტერსა." საშინელი ყვირილია: "საჭირო არ არის დროებით მორიგება! შევლანი მტერს წინ დაუდგეთ! დეიკარგოს ტიერი! დეიკარგოს ყალფილიანები." რომ შოფორი ამბობს: "ტიერს არც ვიციან და არც მინდა იმის გაცნობა. არც ის ვიცი მმართველობამ მინდო მოლაპარაკება, თუ თავის თავათ იკისრა." ამას შემდეგ რომ შოფორს ლაპარაკი აღარ შეეძლო, ყურს აღარავინ არ უდებდა.

პარიკიდან გამოგზავნილ წიგნებიდან და გაზეთებიდან სჩანს, რომ ხორავი ჯერ არ აკლდებათ. პური, ძროხის ხორცი და ღვინო ჯერ ისევ აღირიდელ ფისათ იყიდებოდა. მაგრამ ამასთან სხვა ხორავი კი მტრის მტრათ ძვირდებოდა. ამ ერთის თვის წინათ, როგორცა ჩანს, ცხენისა და ვირის ხორცის ხმარება ძალიან გაზრდილია. ცხენის ხორცი ავერ რამდენიმე წელიწადია შემოიღეს საქმელათა დაროგორც ამბობენ მისგარის მტეი წუნი არა აქვსო. ამავს გარდა ერთი ანგლიური გაზეთის კორესპონდენტის სიტყვით კატის ხორცსაცა ხმარობენ და კურდღელსავეთ გემრიელი საქმელიაო, მეტადრე მოზილი კნუტის ხორცი. ამ პირუტყვების ხორცის ხმარება უფრო იმისგანათ შემოუღიათ, რომ ძვირობა არ ჩამოვარდნო და ხანაც გასტანოსო. მაგრამ მაინც და მაინც ამ უკანასკნელ ჟამს მტეიკამბრის 28-დან (9 ნემცობიდან) დაძვირებული ყველა ხორავი, პურსა, ძროხის ხორცსა და ღვინოს გარდა. მაგალითად ცხენისა და ვირის ხორცი პარიკის გარეშემორტყმის პირველ დროს ნახევრათა ღირდაო, ეხლა კი ცხენის ხორცი ერთი ორათ იყიდებოდა, ვირისა ერთი ოთხათა. მართი ვარია პირველათ ღირდა მანეთათ, — ეხლა ოთხ-ხუთ მანეთათ, წყვილი მტრედი ოთხი მანათია, ინდაური აღარ იშოვება. წყვილი კურდღელი ორ მანათათ იყიდებოდა — ეხლა ერთი თუმანი მტრია. მართი კვერცხი სამი შაურია. მიწვი რომელიც ადრე მანეთათ ღირდა ეხლა რვა — ცხრა მანეთათ იყიდება.

საფრანგეთში ეხლა ბევრი სხვა და სხვა ერის კაცები არიან საფრანგეთის ჯარში: არიან იტალიანელები, პოლაკები, და ამუქანასკნელ ჟამში ბერძენები. ბერძენი ასი კაცი მისულა მარსელში, ამათში ათი სტუდენტი და ერთი მწერალიაო.

— შრანცულ გაზეთებში სწერენ რომ ლიონის ქალაქში 500 პოლაკი შევიდა და ჯარი შეუდგენიათ შრანცულების შესაწველათ. იმათი წინამძღვარი იქნება იაროსლავ ლომბროსკი, რომელიც გაზეთების სიტყვით, პოლშაში არეულობის დროს 1863 და 64 წლებში პოლშის დროებითი მმართველობის წევრი იყო და შემდეგ იმდროინდელ გამოცემა. ამავე ქალაქში შემდგარა შრანცულ პოლაკების ჯარის კომიტეტი რომლიათვის ზარიბალოს წიგნი მიუწერია: "საყვარელო მეგობრებო, თავმოწუნებით მივიღებ პოლაკების ლეგიონის წინამძღვრობასა და მაღლობელი დამთები თქვენი ერთგული ჯუზეზე ზარიბალო. ღოლი 21 ოქტომბერს 1870 წ."

— სამხრეთის ჯარს გარდა, ჩრდილოეთსაც იკრიფება ფრანკუნის ჯარი. მს ჯარები სულ

ახალი შეკრფილია, ძალიან კარგათ ნასკლი არ არის თათვის ხმარებაში. მაგრამ ლიანათ და თავგანწირული მოწოდებები კია მტრისაგან დატყერილი მამული განთავსდეს. ამას გარდა ლუარის ჯარია, რომელიც მაკ გამარჯვებ; ჩრდილოეთის ჯარი დაუშვს ცხენებით ნემცებსა და ქალაქი ამიენი აუღოს. მს ამბავი ამ კვირის ტელეგრაფმა მოგვცოტა დაწერილებითი ამბავი ჯერ არა მოვალა რა.

— ამ ჟამათ ნემცებს უჭირათ მთელი ფრანკის მესამედი. ბერმანიის სამზღეროდგან რიკამდე იქნება ოთხსამდინ ვერსტი ეს სკლებით მთელი გზა გაწმენდილია ფრანკულ ჯარისაგან და ამის მარჯვნივ და მარცხენი დატყერილი ცხენები და ქალაქები. პარიკით თითქმის სამასამდინ ვერსი იქნება, დაც ნემცების ჯარი ჯერ არა დგას და გამო ჩრდილოეთიდან სამხრეთ ფრანკულ გზა არ არის შეკრული. წარსული კვირის ტელეგრაფმა მოგვცა ამავე რომ ნემცულ ჯარებს გზა შეუკრათ და ჩრდილოეთის ჯარები სამხრეთისას ვერ შეუერთდებიანო. კვირის ამიენის ალების ამბავი ამას ამტკიცებს. ამ გვართ საფრანგეთმა კიდევ ერთი ჯარდამარცხება გამოიარა.

უპანასამელი ომის ამბავი

ამ კვირის ტელეგრაფებმა შემდეგი მსგავსებები: ლუარის არმიას სდომებია ნემცების ჯარის გაზობა და პარიკთან მისვლა მაგრამ ნემცებს უკუ უტყვევიათ დიდის ნიათა.

— პარიკიდან ფრანკუნების ჯარი გამოვალა, მაგრამ ესეც უკუ უტყვევიათ.

— ჩრდილოეთის ჯარი დამარცხებულია, ცეცს აულიათ ამიენი.

— ამბობენ იმპერატორი ნაპოლეონი გდება ნემცებსა და უთმობს იმათ სტრასბურსა და მეცსა და ეხლანდელ დატყვევებულ ჯარებით დაბრუნდება შრანციაში.

პეტერბურდი 21-ს

— ჯარების დიდი გამოსვლა იყო პარიკიდან, მაგრამ პრუსიელებმა უკუაქციეს.

— იმპერატორი მეგენიამ (ნაპოლეონი ულემ) ხელი მოაწერა პრუსიის კორონაციის და ნაპოლეონის შერიგების რომბასა და მიგვზავრება მილგელსგოვში (ნაპოლეონი დატყვევებულია).

— ბელგიის გაზეთის კორესპონდენტი იწერება, რომ ბრანტს (ამერიკის შეერთებულ შტატების პრეზიდენტი) მიუწერია ჩვენს მწიფე იმპერატორთან: ერთი სიტყვა ბენო — და მრთელი ამერიკის ჩოლტი ენის შუა ზღვაში შემოვაო, რომ რე ჩოლტს დაეხმაროს ღარდანელის გზის სელისათვის.

განცხადება

მ. რ. დ. პრისთავი აცნობებს იმ პირთა, რომელთაც აქვთ ანუ მენათ საქმეები მუთაისის გუბერნიის ყოველ გვარ სასამართლოებში, რომ ისინი უკანასკნელს სამოქალაქო და სისხლის სამართლის საქმეებსა და ამ საქმეების შემოხსენებულ სასამართლოებში დაცვას.

მსურველს შეუძლია მიმართოს — სოლხე უფ. ღარბელიძის სახლში.

მ. რაფელ ღვინის ძე პრისთავი

გამოვიდა და ისყიდება "მნათობის" ქციაში და ალადათოვის მაღაზიაში. "შეშვების მოვლა" — თხუთხუთება ამომხმარებელი მას. მაჩაბლისაგან. შასი ითი